

GLASNIK

AUSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:
celoletna . . K 4.-
pololetna . . K 2.-
četrletna . . K 1.-

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 22.

V Ljubljani, dne 1. junija 1917.

Leto X.

V NEDELJO NA ROŽNIK!

Ženski oddelek Slovenske krščansko socialne zveze bo imel v nedeljo 3. junija 1917 ob 8. uri zjutraj sv. mašo s pridigo na Rožniku. Pridite!

S. K. D.

Vodstvo slovenskega krščanskosocialnega delavstva je v svoji seji dne 22. maja 1917 sklenilo glede na bližnje zasedanje državnega zbora naznaniti državnim poslancem »Hrvatsko-slovenskega kluba« nastopne zahteve:

I.

Naša organizacija, ki smo jo dozdaj nazivali Slovensko krščanskosocialno delavstvo in tudi Slovensko katoliškodemokratsko delavstvo, je soglasno sklenila, da se bo v bodoče označevala s kratico: S. K. D. (Slovenska katoliška demokracija).

II.

S. K. D. hvaležno pozdravlja prizadevanje našega ljudskega cesarja za skorajšnji mir. S. K. D. zahteva mir, ki temelji na pravici in prostosti vseh narodov. Najodločnejše obsoja vsako misel na gospodujoče in zatirane narode ali na narode prve in druge vrste.

Temelj mirovnim pogajanjem bodi poslanica sv. očeta Benedikta XV. vladarjem in narodom. Zahtevamo, da sv. oče dobi mesto na mirovnem povelju.

III.

S. K. D. hvaležno pozdravlja mladega cesarja, ki je zopet odprl vrata ustavi, pravici in zakonitosti. Odločno zahtevamo, da se narodom vrne ustava v celem obsegu, v kolikor jo zahtevajo narodi sami. Ker je parlament edino mesto, kjer pride glas ljudstva do veljave, zato v ustavi ni več mesta za § 14., ki mora izginiti iz nje. Vsakoletno redno zasedanje državnega zbora se

mora zagotoviti z zakonom v tem smislu, da parlament gotov dan v letu začne zborovati, četudi ne bi bil sklican v smislu sedanje ustave. Državni zbor mora imeti ljudskim pravicam in potrebam primeren vpliv na vodstvo zunanje politike.

S. K. D. zahteva od zastopnikov ljudstva, da v parlamentu z vso odkritosrčnostjo odkrijejo in obsodijo protustavno, nezakonito delo dveh vojnih vlad in raznih njihovih organov, ki so ljudstvu delali veliko krivico in škodo glede na državljanske in človeške svobode, narodnih, socialnih in gospodarskih pravic in dobrin.

S. K. D. stoji na stališču popolne demokratizacije javnega življenja. Zato zahteva splošno, enako in tajno volilno pravico za vse javne zastope; zahteva uvedbo proporcionalnega sistema pri volitvah v državni in deželni zbor, v okrajne in občinske zastope in v vse javnopravne korporacije; zahteva za ženske aktivno in pasivno volilno pravico v javne zastope; zahteva odpravo vseh privilegiranih kurij, predvsem gosposke zbornice in njene uredbe; odklanja vsako nadvlado ali neopravičen javni vpliv krvnega in denarnega plemstva in priznava samo duševno in srčno aristokracijo.

IV.

S. K. D. odklanja nadvlado tega ali drugega naroda v Avstriji. Zahteva, da njeni zastopniki v parlamentu in drugod vodijo neizprosni boj proti vladi in vsem javnopravnim organom, dokler slovenski narod ne doseže vseh svojih narodnih pravic v svojem notranjem življenju in v zunanjem razmerju do države in ostalih narodnosti.

S. K. D. zahteva obširno avtonomijo za vse združene Slovence. Zahteva združenje vseh Slovanov na jugu avstro-ogrske monarhije v eno državno-pravno telo v trdnem prepričanju, da bo ta združitev najboljša pot, da se

hitro in popolnoma reši celo jugoslovansko vprašanje.

Zato S. K. D. pozdravlja in zahteva koncentracijo slovenskih strank na skupnem narodnem, gospodarskem in demokratičnem temelju. Svojim zastopnikom naroča, da v parlamentu iščejo zveze in skupnega nastopa z drugimi slovanskimi narodi.

V.

Begunec, ki je vse izgubil, ne sme biti navrh še kaznovan s tem, da mu vzamejo svobodno gibanje. Begunskemu vprašanju kot izredno važnemu vprašanju morajo državni poslanci posvetiti vso svojo skrb. Zato naj ustanovijo poseben odsek za begunske zadeve. Od vlade morajo zahtevati, da se našim beguncem takoj vrne svobodno gibanje, da se lahko naselijo med svojimi rojaki. Begunsko podporo mora dobiti vsak potreben begunec povsod v ožjem in širšem vojnem ozemlju.

VI.

S. K. D. zahteva, da se takoj začne pripravljati združitev naših narodno-obrambnih društev.

Pravtako pozdravlja misel o koncentraciji slovenskega zadružnega kapitala. Obžaluje pa, da so nekateri provincialisti v S. L. S. iz osebnih, gmotnih ali drugih splošno škodljivih razlogov razbili vseslovensko zadružno organizacijo.

VII.

Z vso vztrajnostjo naj se dela za skorajšnjo uvedbo socialnega zavarovanja.

Posebno opozarjamo na važnost prehrane. Državni poslanci naj z vso vnemo skrbijo, da bo delavstvo pravočasno in zadostno preskrbljeno s kurivom in petrolejem.

IX.

V trgovinskem ministrstvu naj se ustanovi poseben oddelek, ki bo imel

nalogo pospeševati razvoj in interes konsumnih društev.

Z ozirom na vojne razmere zahtevamo:

Ustanovi naj se za celo državo posebna centrala za velenakup in aprovizacijo konzumnih društev, v posameznih deželah pa podružnice, da konzumna društva ne bodo odvisna od trgovine.

Ta centrala naj preskrbuje konzumna društva z vsakovrstnim blagom izključivši vsako vmesno trgovino, posebno pa z blagom, ki je odtegnjen prvotnemu prometu, in blagom, ki se dovaža od zunaj države.

Političnim oblastvom in mestnim aprovizacijam je dati nalog, da konzumna društva v njih za aprovizacijo prebivalstva velevažnem stremljenju podpirajo in jih pritegnejo v sodelovanje k občinskim, oziroma javnim aprovizacijam.

Konzumna društva imajo izključno pravico aprovizacionirati svoje člane. V to svrhu so obstoječe občinske aprovizacije in podjetja, ki upravljajo prostemu prometu odtegnjeno blago, dolžna, oddajati na člane konzumnih društev pripadajočo količino dotičnega blaga izključno v razdelitev lastni konzumni organizaciji, tako da bo vsak član imel priliko dobiti blago pri lastni konzumni organizaciji, tako da bo vsak član imel priliko dobiti pri lastni konzumni zadrugi in ne bo primoran kupovati blaga pri trgovcu.

Pri prošnjah konzumnih društev za dovolitev prednostnih železniških voz v svrhu dobave potrebščin je postopati kakor pri enakih prošnjah mestnih, oziroma občinskih aprovizacij in je dovoljevati konzumnim društvom ugodnosti kakor javnim aprovizacijam.

Vojska nas je stala 31.389,000.000 K.

Komisija, ki nadzoruje avstrijske državne dolgove, je objavila poročilo o dolgovih, ki jih je imela Avstrija dne 31. decembra 1916. To poročilo nam tudi pove, koliko da je Avstrija izdala za vojsko. O Ogrski še ni znano, koliko da so tam izdali za vojsko.

Vsi vojni dolgovi so znašali koncem 1. 1916. 31.389,029.316 K 52 v; vsako leto se bodo morale plačati obresti, kar bo stalo 1.314,135.970 K 88 v. Vsi drugi državni dolgovi znašajo 12.837,890.228 kron 46 vin., obresti znašajo zanj vsako leto 449,095.713 K 39 vin. Vseh državn. dolgov imamo torej 44.226,919.544 K 98 vin., za obresti moramo plačati vsako leto 1.763,231.484 K 27 vin.

V prvih petih mesecih vojske koncem leta 1914. je imela Avstrija 14.140 milijonov kron vojnih dolgov, v 1. 1916. so se pomnožili za okroglo 17.200 milijonov kron, 1. 1915. pa za 49.140 milijonov kron. Jasno se kaže, kako da so se množili vojni dolgovi, čimbolj so se razširile bojne črte in vsled vedno večje draginje.

Vsakega Avstrijca gotovo zanima, kje si je vlada potrebne milijarde posodila. Nad 57 odstotkov so pokrili s prvimi petimi vojnimi posojili, katerih je bilo podpisanih za 18.000 milijonov kron. Okroglo 13.300 milijonov kron so pokrili s tekočimi vojnimi dolgovi, ki so jih najeli v obliki predujemov pri Avstro-ogrski banki, pri takozvanem avstrijskem konzorciju (družbi bankirjev) in v Nemčiji.

Avstro-ogrski banki dolguje Avstrija skupno 8.195,063.016 K 03 vin. Pri takozvanem avstrijskem konzorciju, ki ga tvorijo avstrijske banke pod vodstvom poštne hranilnice, je napravila avstrijska vlada 3.293,846.496 K 49 vin. dolga. Obresti znašajo povprečno pri konzorciju 4 $\frac{1}{4}$ %. Avstro-ogrski banki plačajo vsako leto obresti okroglo 86 milijonov 500.000 K; povprečno torej 1.56%; medtem pa dobi avstrijski konzorcij na obrestih vsako leto 139 milijonov 563.476 K 10 vin.. Kakor so doma

najeti dolgovi visoki, se bi le še primeroma lahko prenesli, ker so najeti doma in ostanejo obresti, ki jih moramo zanje plačati, končno tudi doma in se obresti posebno vojnih posojil razdele tudi med srednje in tudi gmotno slabše plasti prebivalstva, ki so le podpisale tudi veliko vojnega posojila.

Dolgovi, ki jih pa napravi država v inozemstvu, se pa že težje prenašajo. Zgledi nam kažejo, kako visi n. pr. Portugalska na Angliji, ki v tej državi popolnoma gospodari, ker ji veliko dolguje. Na našo srečo še nismo več v inozemstvu zadolženi. V Nemčiji je znašal naš dolg koncem leta 1916. okroglo 1840 milijonov kron ali 1564 milijonov nemških mark. Obresti znašajo 5.2% : 94,300.000 K na leto. Neke mu drugemu inozemskemu konzorciju smo dolžni 4,160.000 K, za katere moramo plačati na leto 208.320 K obresti: okroglo 5%.

Nastane vprašanje, kako se bodo ti dolgovi, ki so le strašno visoki, pokrivali. Pokriti jih bo moral davkoplačevalec. Zdaj, ko se na celem svetu tako naglaša, naj se sklene tak mir, da bo vsaka država nosila sama bremena vojske, pač na vojno odškodnino ne more nobena država z gotovostjo računati. Po vojski nas čakajo velika bremena: davki, ki se jim ne bo mogoče izogniti in ki bodo zadeli vse. A ker bodo morali vsi narodi in vsi sloji nositi bremena vojske, je tudi pravica vseh narodov in plasti ljudstva popolna narodna enakopravnost in demokratiziranje države.

O oblasti.

Človek je odvisen od Boga v vseh rečeh, tudi v svojem lastništvu; v tem oziru je le oskrbnik svojega premoženja, katero sme rabiti edino le tako, kakor Bog hoče. Po božji volji so pozemske stvari namenjene, da služijo ljudem. Temu namenu jih ne sme odtegovati s sebično lakomnostjo. To uči z največjo odločnostjo krščanska vera. Varujte se vsakoršne pohlepnosti, nam lepo slika sv. Pavel: »Nič nismo prine-

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

Prenehal je in nato nadaljeval:

»A le. Na smrtni postelji sem prisegel svoji ženi na sv. križ, da moj otrok ne bo nikdar delil te usode, marveč da bo živel mirno in srečno. Deset let polnih trpljenja in ponižanja ni uresničilo mojih obljub. Zdaj se je pojavil svitli žarek naše temne bodočnosti...

S tresočo roko je segel notarju v roko, ga pogledal v oko in rekel prošeče:

»Prijatelj, pomagajte pri tem odločilnem naporu. Ne nadlegujte me več, dovolite mi, za kar Vas prosim. Dokler bom živel, bom blagoslavljal ime mojega dobrotnika, ki je rešil mojega otroka.«

Notar je odtegnil svojo roko in je v zadregi odgovoril:

»Ne umevam, v kakšni zvezi je to z vsoto, ki si jo hočete izposoditi od mene.«

Gospod pl. Vlierbeke je segel z roko v žep in je trpko rekel:

»Kajne, smešno je, če človek tako globoko propade, da zavisi njegova sreča ali nesreča od stvari, ki bi jih vsak drug človek smatral za šaljivo?... A je tako. Jutri bo prišel dotični mladi mož k meni na kosilo. Stric se je sam povabil. Ničesar mu ne morem ponuditi. Moja hči potrebuje več malenkosti, da se bo spodobno oblekla. Vabilo nam bodo vrnilo... Žrtve bodo potrebne, da ne bomo osramočeni...«

Potegnil je roko iz žepa in pokazal notarju žalostnega obraza dva franka drobiža.

»Poglejte,« je rekel s trpkim smehom, »to je vse, kar imam. Jutri bodo kosili pri meni bogati ljudje. Če se bo kakorkoli izdalo moje uboštvo, je izgi-

nil ves up za mojega otroka! Za božjo voljo, gospod notar, bodite plemeniti; pomagajte mi!«

»Tisoč frankov,« je godrnjal notar. »Ne smem varati svojih naročiteljev... Kako morete za to vsoto jamčiti? Saj nimate ničesar, kar bi za to vsoto jamčilo.«

Sluga pride in prijavi nov obisk. Kakor hitro je zapustil sobo, plemič poskoči in izbrše dve solzi. Notar pokaže še enkrat na 50 bankovec 50 frankov, ki ga je bil položil na mizo. Gospod pl. Nierbeke se je pa zdrznil in obrnil pogled od denarja proč. Hitro je rekel:

»Gospod notar, odpustite. Eno samo uslugo še prosim.«

»Kaj?«

»V imenu mojega otroka, ohranite skrivnost zase!«

»Glede na to pravim le, da me poznate že dolgo časa: ne skrbi naj Vas.

nesli na ta svet; gotovo je, da tudi nič ne moremo odnesti. Ako imamo živež in obleko, bodimo s tem zadovoljni. **Kdor hoče namreč obogateti, pade v skušnjava in v hudu mrežo in v mnogo neumnih in škodljivih želj, ki potope človeka v pogubljenje in pokončanje. Korenina vsega hudega je namreč lakomnost.**

Kakor bučni grom doné besede sv. Jakoba krivičnim bogatinom:

Bogatini! jokajte in tulite zavoljo nadlog, ki pridejo nad vas. Vaše bogastvo je strohnelo; vaša oblačila so snedli molji. Zarjavelo je vaše zlato in srebro in njuna rja bo pričala proti vam in požrla vaše meso kakor ogenj. Nabrali ste si zaklad jeze za poslednje dni. Glejte! plačilo, katero ste utrgali delavcem, ki so želi vaše polje, vpije in njihovo vpitje je prišlo do ušes Gospoda vojnih čet. Gostili ste se na zemlji in v nečistosti pasli svoja srca za klavni dan.

Proti neomejeni lasti in sebičnemu bogastvu se se vedno borili tudi cerkveni očetje, papeži in škofje. Nekatere besede svetih očetov razlagajo celo komunisti v svojem smislu, češ da je prvotno v krščanstvu vladal komunizem. Za zgled navajajo zlasti sv. Bazilija, sv. Ambroža in sv. Avguščina. Ti krščanski veleumi so res s pretresljivo krepkostjo zavračali trdosrčno lakomnost, a zasebne lasti niso tajili. Čujemo n. pr. sv. Ambroža:

Kam vas še povede vaša nenasitna lakomnost? Ali hočete imeti samo vi pravico živeti na zemlji? Zdi se, da vam dela revež krivico, ker ima še nekaj posesti, po kateri koprni vaša lakomnost. Menda mislite, da vam je to, kar še ni vašega, po krivici uropano. Da bi vam ne bilo treba gledati sosedne zemlje... Zemlja je bila dana skupno bogatinom in revežem. Zakaj jo hočete imeti samo zase? — Kakšno kazen zaslužite, ko ne poznate večje časti, nego gledati naš vse ogoljene, ko se v svoji nevolji nad svojimi prenapolnenimi žitnicami tolažite vsaj s tem, da si preračunavate prihodnje slabe letine! In to imenujete spretnost, previdnost, trgovsko duhovitost? To je lopovstvo, to je podlost, to je brezsrčnost, morate re-

či. Ne, vi ne gledate prihodnje nesreče, da bi jo zdravili; vi prežite na našo lakoto, da bi jo izkoriščali. No, kako naj se to imenuje? Ali je to trgovina ali tatvina? Podobni ste roparju, ki čaka ugodnega trenutka, da podere potnika v goščavi in ga zadavi. Prokleti oderuhi. V nebo vpijoče obresti jemljete od naše nesreče in sami vstvarjate stiske iz katerih srčete dobiček. Vaš dobiček je nas vseh pogin.

Te krepke besede so zlasti pomenljive, ker se v njih povdarja krivičnost pri kupovanju in prodajanju in pri obrestovanju. Lakomnost ne more najti hujše obsodbe, nego v teh besedah. Nikakor pa ne trdi niti sv. Ambrož, niti noben drug sv. očetov, da se mora zasebna last odpraviti, češ da se potem poleže lakomnost in z njo vred vse druge grde strasti, kakor pravijo komunisti.

Krščanstvo ni nikoli nasprotovalo zasebni lasti, marveč je pobijalo le krivično in sebično pohlepnost. Radi se sklicujejo komunisti na kristjane v Jeruzalemu, o katerih pravi sveto pismo, da so bili vsi skupaj in so imeli vse skupno. — Toda o komunizmu se tudi pri teh prvih kristjanih ne more govoriti. Sveto pismo nam pripoveduje, da so bili eno srce in ena duša, da so živeli kot ena družina v lepi slogi med seboj in da so posebno skrbeli za ubožce v svoji sredi, katerih je moralo biti silno veliko. O tem nam spričuje sv. Pavel, ki je po raznih krajih nabiral doneske za jeruzalemske reveže. Iz te njihove urejene skrbnosti za reveže so nekateri dokazovali, da je vladal pri njih komunizem. Sv. pismo omenja hišo krščanstva žene Marije, matere Janeza Marka, kjer so se zbirali verniki ob preganjanju in kamor je sv. Peter po svojem osvobojenju iz ječe pribežal — torej zasebno last in brezdvoybeno kaže, da ni vezal prvih kristjanov komunizem, marveč samo živa krščanska ljubezen in da so v tej jubezni imeli vse skupno.

V krščanstvu imamo res dejanski komunizem v samostanih. Toda ta komunizem je prostovoljen in združen v vednem zatajevanju in mnogimi žrtvami. Samostanski poklic je mogoč le v

majhnem obsegu. Kdo bi pa mogel ves svet preobraziti v samostane?

Oblika državne oblasti.

Oblast je natorna zahteva. Sv. Tomaž Akvinec piše v tem oziru: »Ladja, ki jo gonijo nasprotni vetrovi, ne bo prišla nikdar do cilja, če je ne vodi krmar; tako je tudi z družbo glede na oblast. — Če je naravno za človeka, da živi v družbi, je nujno, da vodi množico neki voditelj. Ako se namreč vsak peča le s svojimi osebnimi zadevami, se bo množica brž razdrobila, ker ni nikogar, da bi se brigal za splošno korist v množici. To je ravno tako, kakor pri človeškem telesu, ki bi se zrušilo, ko bi ne imele sile, ki je vodi in deluje za splošni blagor vseh udov.«

Nikjer pa ni določeno, kakšna bodi oblika državne oblasti. Lahko jo izvršuje, vse ljudstvo, ali le nekateri, ali en sam. Sv. Tomaž to sam priznava, ko pravi, da je gospodstvo in vladarstvo nastalo po človeškem pravu. Ko govori o zakonih, trdi, da jih lahko sklepa množica ali pa posameznik potem, komu je izročena skrb za skupno korist. Mnogo zakonov je nastalo vsled splošnega običaja tudi v tistih državah, ki imajo vladarja. Res je sicer, da vladar mora vsaj po tihem odobravati tak običaj, toda mnogokrat je npravno prisiljen, da ga priznava. Iz tega sledi, da neka zakonodavna sila živi vedno v ljudstvu in to tembolj dokazuje, da je prvotna oblast v ljudstvu in da po njem prehaja na tiste, katerim se izroča skrb za splošno korist.

Ker ni nobena oblika državne oblasti po natori določena, zato so razne vrste mogoče in upravičene: monarhija, aristokracija, demokratiška republika in druge. Ne moremo se torej vprašati, katera je bolj upravičena, marveč samo, katera je boljša. In na to vprašanje odgovarjamo, da je državi najprikladnejša monarhija, kjer vlada en sam deden vladar, ki ga podpirajo avtonomne srenje, dežele, narodi in stanovi. Monarh najbolj zagotavlja mir in red v državi; monarhija se izogiba vednim notranjim bojem. Poleg tega pa en vladar iz stalne vladarske rodbine

Odpoveste se torej tej mali podpori?«

»Hvala, hvala!« je zaklical plemič in potisnil notarjevo roko proč; hitro, kakor da ga trese mrzlica, je zapustil sobo in je hitel k hišnim vratom; na slugo ni niti čakal, da bi mu jih bil odpri.

Ves zmočen je bil še zaradi udarca, ki ga je doživel. Sramoval se je, sklonila se mu je glava na prsi, oči so se mu povesele, nekaj časa je hitel po cestah, ne da bi vedel, kje da se nahaja. Končno se je le zavedel. Podal se je v utrdbe, kjer je bil popolnoma sam.

Tam je obstal. Boril je strašen boj. Krčevito so se mu premikale ustnice, na obrazu so se mu poznali: bolelost, nada, obup in sramežljivost. Potegnil je svojo zlato tobačnico iz žepa, žalosten je opazoval na njej vrezani plemiški grb; obupno je nekaj časa sanjal, a prebudil se je hitro, ker je sklenil nekaj odločilnega.

Končno je rekel tiho, a z glasom, ki se mu je tresel, ko je z nožem odškrbal vrezani grb:

»Spomin moje dobre matere, angel varih, ki si tako dolgo prikrival moje uboštvo. Tebe sem dvignil, kadar je, oj, in kolikokrat je to bilo, kaj izdalo moje revščino — o, ti pravadna dediščina mojih prednikov! Tudi od tebe se moram posloviti in te moram z lastno roko osramotiti. Naj me zadnja tvoja služba obvaruje še večjega ponižanja!«

Solza mu je kanila na lice; onemel mu je glas. A svoje delo posebne vrste je nadaljeval in škrbal z nožem po pokrovu, dokler ni grb popolnoma izginil.

Nato je zapustil samotni kraj in se je vrnil v mesto, kjer je hitel po samotnih ulicah, in boječe ogledoval napise.

Čez eno uro se mu je izvil klic radosti, znamenje, da je našel, kar je

iskal. Oči so mu obtičale na napisu: »Zaprisežen zastavljalec«. V tej hiši so se puščale na račun mestne zastavljalnice vse vrste zastavljenega blaga.

Plemič je šel mimo vrat do konca ceste. Nato se je zopet obrnil; večkrat je pospešil svoje korake, nato je šel zopet počasi, kakor so hodili ljudje okoli; končno je v ugodnem trenutku smuknil v hišo, na kateri je odkril napis.

Čez nekaj časa se je vrnil. Hitel je v drugo ulico. Lice mu je sicer nekako žarelo radosti, a živahna rdečica na obrazu je jasno izdajala, da je dosegel pomoč le po novem ponižanju.

Kmalu je prišel v sredo mesta. Tam je šel v delikatesno trgovino, kjer je nakupil več mesnine. Rekel je, da bo prišel po njo sluga. Pri nekem zlatarju je kupil še dve srebrni žlici in uhane, nato je šel še v druge trgovine nakupovat.

neprimerno lažje pozna razmere in potrebe v državi, in mnogo gotovejše je, da ima resnično voljo delovati v splošni blagor. Ker mu je oblast dedno zagotovljena, tudi ne potrebuje silovitih in krivičnih sredstev, da bi si jo ohranil. Vez med njimi in med ljudstvom je npravna; nežno ljubeznivi značaj, ki ga vidimo n. pr. v zvezi avstrijskih narodov s habsburško hišo, je tekom stoletij pridobljen zaklad, ki ima nepopisno blažilnega in vzgajnega v sebi.

Krščanski prirodoslovci in bogoslovci so vedno dokazovali, da je monarhija najprimernejša državna oblika. Zelo dobro pa dene človeku, ki vidi iz njihovih besedi, da niso pri tem nikoli prezirali osebnih svobode in natornih pravic glede na državljane. Sv. Tomaž Akvinec pravi: »Monarhija je najboljša vladavina, če ni pokvarjena. Ker pa ima vladar veliko oblast, se lahko ta vladna oblika popači v tiranstvo, če nima tisti, komur je dana ta oblast, popolne kreposti, — popolna krepost se pa nahaja le pri malo ljudi.

Tiranstvo imenuje sv. Tomaž najslabšo vladno. Pod krivično vladno dela oblast več hudobij, čim bolj je zedinjena. Tiranstvo je torej bolj škodljivo nego oligarhija in ta škodljivejša od demokracije. Med vsemi slabimi vladavinami se demokracija najlozje prenaša, tiranstvo je pa najslabše. — Če en sam človek izvršuje krivično oblast in išče le svojih koristi, tak vladar se imenuje tiran; ta beseda izvira od sile, ker tiran s silo tlači in ne vlada po pravici. — Oblast postane krivična, če pozabi na družbino blagostanje in skrbi le za svojo posamno korist. Čim bolj se oddaljuje vlada od splošne koristi, tem bolj je krivična. Oligarhija, ki hoče le blagor malega števila ljudi, je torej bolj nasprotna javnemu blagostanju, nego demokracija, ki teži za blagostanjem mnogo več ljudi; tiranstvo pa namerava le koristi enega samega človeka; zato je bolj nasprotna splošnemu blagostanju, nego druge vladne oblike.... Potemtakem je tiranska vlada najkrivičnejša.«

Podrobno našteva tudi slabe posledice tiranske vlade:

a) Tiran je lakomen, častihlepen in razkošen. Podložnikom jemlje kar služi njegovim strastem. »Izkuša pomnožiti število svojih voz, konj in žensk.« Lastninska pravica je pokažena.

b) Tiran je boječ in sumljiv. Povsod vidi nevarnosti, upore, vstaje proti sebi. Vsled tega je silno krivičen. »Kar more skrbi, da ne bi postali njegovi podložniki mogočni ali premožni. Tiranska vlada si hoče ravno s tem ohraniti svojo oblast, da spravi svoje podložnike v ubožstvo, ker so potem mnogo manj sposobni za upor.« — Kapitalizem, ki se drži tega načela, nima v naših dneh samo premoženja, marveč tudi političko moč v rokah.

c) Tiranska vlada »seje razpor med ljudstvo in goji že obstoječe prepire, zavira vse, kar bi pospeševalo edinost med ljudmi: zakonske zveze, združevanje in druge podobne stvari, ki morejo roditi prijateljstvo in slogo.« Ta duhovita misel sv. Tomaža označuje vso

podlost vladnega macchiavellistiškega načela: Divide et impera (Razdvajaj in vlada). Zdi se, kakor bi bil pred več nego 600 leti (umrl je l. 1274.) videl, kako v modernih državah brezverske stranke ovirajo zakonu svobodo, kako mu rušijo temelje z ločitvijo, kako gazijo natorno združevalno pravo, da bi si ohranile oblast.

Okno v svet.

Velike družinske predstave priredi »Kino-Central« v deželnem gledališču v soboto, 2., nedeljo, 3., v ponedeljek, 4. junija. Sijajni spored obsega veliki vojni film: **Bitka pri Medjidije**, detektivsko dramo **»Skrivnost«** in burko **»Zvesti površnik, katerega se gospodar ne more znebiti«**. Ta spored je pristopen tudi mladini. V delavnikih so predstave ob 4., 1/2 6., 7. in 9. uri, v nedeljah ob 1/4 11. uri dopoldne, ob 3., 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri zvečer.

Lušine od čebule — barvilo. Letos ko marsikje ni bilo dobiti barve za piruhe, si je marsikatera gospodinja pomagala na cenen in preprost način s perjem od čebule. Perje od čebule se kuha na vodi dalj časa, nato se pa dene v tak krop kuhati jajca, ki se skuha in pobavarjo vse obenem. Nekatere gospodinje ne vedo, da se kot barvilo devlje čebulna lušina tudi v juho, ter kupujejo v to svrhu drag žafran.

Trda prede okrajnim bolniškim blagajnam. Vsi zdravi člani so večinoma odšli k vojakom in ne plačujejo nikakih prispevkov, bolni so pa ostali doma. Da se odpomoré blagajnam na Dunaju, sta izšli ces. naredbi z dne 13. marca in 3. aprila 1917, s katerima se nalagajo doklade na direktne davke in osebno dohodnino.

Alkohol v Rusiji — in pri nas. V Rusiji se gode velike reči. Doslej je veljala Rusija za eno najbolj nazadnjaških dežel v Evropi, a skoro čez noč se je pretvorila v eno najbolj naprednih. Tako v politiki, pa tudi na polju kulture. Že na začetku vojske je »ranjki« ruski car prepovedal v svoji ogromni državi vsako žganje, — kljub temu, da se je s tem država v času teh velikih potreb sama odpovedala tretjini svojih dohodkov. Ta prepoved je bila začasna. Zdaj pa časniki poročajo, da je dne 8. marca duma (državni zbor) sprejela predlog o popolni prepovedi žganja definitivno (trajno). Obenem je poseben odsek izdelal polno opodrobnih določb, da se bo ta postava tudi dejansko izvedla. Večina žganjarn se je pa že prej preuredila v tovarne za druge izdelke,

posebno za izdelovanje sladkorja. Torej v Rusiji vsako žganje prepovedano! Kakšen energičen, občudovanja vreden korak! Kje smo pa mi v tem oziru! Če človek primerja mečkavost naše birokracije v tem oziru z odločnostjo na Ruskem — kakšen razloček! Kako da nemški cesar, ki je dejal, da bo narod, užije najmanj alkohola, na vrhu, kako da tega dosledno ne izvede? V politiki je nemški cesar že nekaj ukrenil po ruskem zgledu; naj bi še glede pijančevanja! Morda bi potem tudi v Avstriji, kjer posnemamo vse, kar je nemškega, kaj ukrenili zoper nemarno žganjarjenje... (Po »Zlati Dobi«.)

Odrezal si kose mesa z žive krave. V sarajevski okolici se je pasla krava nekega tamkajšnjega kmeta. Ker je zvečer ni bilo domov, je šel kmet iskat jo in našel jo je ležečo s težkimi ranami. Nekdo si je odrezal velike kose mesa z žive krave. Kravo je bilo treba takoj ubiti.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debe! —

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravo do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovjših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!